

STORTINGET

Representantforslag 303 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Geir Inge Lien, Ole Herman Sveian og Bengt Fasteraune

Dokument 8:303 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Inge Lien, Ole Herman Sveian og Bengt Fasteraune om å legge ned Jernbanedirektoratet

Til Stortinget

Bakgrunn

Jernbanereformen som ble vedtatt i 2016, førte til en omfattende omorganisering av jernbanesektoren med økt oppsplitting av ansvar, flere selskaper og mer komplekse styringslinjer.

Reformen ble vedtatt uten tilstrekkelige konsekvensanalyser eller helhetlige økonomiske beregninger, og forslagsstillerne viser til at Senterpartiet allerede den gang advarte mot konsekvensene av denne omorganiseringen.

Forslagsstillerne mener at utviklingen i årene etter reformen bekrefter denne bekymringen. Punktlighet og regularitet har over tid utviklet seg negativt. Antallet forsinkelser og innstillinger har økt. Tilliten til jernbanen blant reisende og næringsliv er svekket, og dette skjer til tross for betydelig økte bevilgninger til sektoren.

Riksrevisjonens undersøkelse i Dokument 3:14 (2023–2024) Riksrevisjonens undersøkning av styresmaktene sitt arbeid med å redusere forseinkingar og innstillinger på jernbanen slår fast at iverksatte tiltak har hatt liten effekt på måloppnåelsen, og karakteriserer situasjonen som kritikkverdig. Forslagsstillerne viser særlig til Riksrevisjonens funn om svak samordning mellom aktørene i jernbanesektoren, uklare styrings-

linjer og manglende helhetlig ansvar. Riksrevisjonen pekte på at sektoren er fragmentert, og at aktørene i for liten grad har insentiver til å handle til det beste for jernbanesystemet samlet sett. Etter forslagsstillernes syn rammer denne kritikken direkte Jernbanedirektoratets samfunnsoppdrag, som nettopp er å ivareta den strategiske, helhetlige og overordnede koordineringen og planleggingen av sektoren. Forslagsstillerne viser videre til at regjeringen i 2023 fikk gjennomført en ekstern kartlegging av organiseringen og styringen av jernbanesektoren, som konkluderte med at rollefordelingen ikke var tilstrekkelig avklart, at styringslinjene ikke var godt nok koordinert, og at det manglet en helhetlig strategi for sektoren. Etter forslagsstillernes vurdering bekrefter denne gjennomgangen at dagens styringsmodell er for kompleks og lite egnet til å sikre effektiv og ansvarlig styring.

Forslagsstillerne mener at opprettelsen av Jernbanedirektoratet verken har bidratt til økt gjennomføringsevne eller til å forenkle styringen av jernbanesektoren, men snarere har ført til et ekstra forvaltningsnivå som bidrar til uklare ansvarslinjer, økt byråkrati og mindre politisk styring. Direktoratet har i praksis blitt et mellomliggende ledd mellom departementet og de operative aktørene, uten tilstrekkelig evne til å sikre faktisk samordning og måloppnåelse. Et godt eksempel er jernbanesektorens svar på prioriteringsoppdraget til Nasjonal transportplan 2025–2036 (Meld. St. 14 (2023–2024)), der Jernbanedirektoratet og Bane NORs prioriteringer er ulike. Forslagsstillerne mener dette viser at Jernbanedirektoratet ikke bidrar til en koordinert og effektiv sektor, men heller fører til unødvendig ekstra byråkrati som ikke kommer passasjerene eller samfunnet til gode.

Videre viser forslagsstillerne til at tidligere konsernsjef i Bane NOR i februar 2025 trakk seg fra sin stilling, og begrunnet dette med at styringsstrukturen i jernbanesektoren ikke gir tilstrekkelig rom for å ta nødvendige beslutninger og utøve det ansvaret som er forutsatt. Forslagsstillerne mener også dette er et alvorlig signal om at styringsmodellen ikke fungerer etter intensjonen.

På denne bakgrunn mener forslagsstillerne at det ikke er tilstrekkelig å foreta justeringer innenfor dagens organisering. Det er behov for mer grunnleggende strukturelle endringer for å sikre langsiktig oversikt, stabilitet og demokratisk kontroll over jernbanesektoren. En forutsetning for dette er en forenkling av styringsstrukturen, med tydeligere ansvarslinjer og færre forvaltningsledd, der Samferdselsdepartementet og Bane NOR som infrastrukturforvalter tar over oppgavene

som ligger hos Jernbanedirektoratet, og som de skulle ha løst i dag. Forslagsstillerne mener derfor at arbeidet bør igangsettes med sikte på å legge ned Jernbanedirektoratet. Direktoratets oppgaver bør overføres til Samferdselsdepartementet og Bane NOR på en måte som styrker helhetlig styring, politisk ansvarlighet og effektiv bruk av fellesskapets ressurser i jernbanesektoren.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

Stortinget ber regjeringen straks igangsette nedleggningen av Jernbanedirektoratet.

12. juni 2026

Geir Inge Lien

Ole Herman Sveian

Bengt Fasteraune

